

specie et numero diversa, ita etiam potest censuris specie et numero diversis simul innodari, v. gr. excommunicatione, suspensione (si Clericus sit) et interdicto, nec non pluribus excommunicationibus, etc. Imo ob unum delictum potest quis ligari simul a iure et ab homine, a Papa et ab Episcopo, ita ut ab utroque absolvi debeat, modo alter Superior novam intendat poenam imponere. — *Ita communiter et absolute probabilius iuxta* S. Lig. n. 28.

Hinc 1° Si quis unico actu duo committat peccata specie diversa, quorum unicuique sit annexa censura, duas incurrat censuras, ex. gr. qui Clericum occidat in loco, ubi homicidium sub poena censurae prohibetur. Secus vero, si peccatum illud unicum non habeat malitias specie diversas. — S. Lig. n. 28.

2° Si quis iteret idem crimen, cui est annexa censura, actu moraliter distincto a primo, iterum eandem incurrat censuram; secus vero, si actus repetiti non sint inter se moraliter distincti. Sic percussus Clericum ter vel quater, posito notabili intervallo inter singulas percussiones, incurrat tres vel quatuor censuras, dum unicam incurrat, si eum pluries continuo percussit.

3° Pariter plures incurrat irregularitates Sacerdos excommunicatus, qui plures poenitentes successive absolvat, quia toties novum confert Sacramentum (33). — S. Lig. ibid.

QUAER. 6° *An appellatio excuset ab incurrenda censura?*

Resp. 1° Appellatio legitima excusat a censura conditionali, modo fiat ante lapsum temporis ad implendam conditionem concessi.

Resp. 2° Appellatio legitima a censura iam lata, eam generatim non suspendit. Unde communis vox est Canonistarum, appellationem tunc *devolutivam*, esse, non vero *suspensivam*. — Ita Bened. XIV. Constit. *A militantis*.

QUAER. 7° *An censurae subiectum possit esse integra communitas?*

Resp. 1° *Neg.* quoad *excommunicationem*, nisi constet, omnes et singulas personas communitatis esse criminis participes, et in eo contumaciter persistere.

Resp. 2° *Affirm.* quoad *suspensionem*, ita tamen ut innocentes, si qui sint, feriat solum quoad functiones et iura ipsi communitati ut tali competentia, non vero quoad functiones ac iura, quae singulis singillatim competunt.

Resp. 3° *Affirm.* etiam quoad *interdictum*; quae censura id habet singulare, ut si generale sit, integram communitatem, et in hac etiam

(33) Hoc exemplum ad rem non facit, quia certo non constat, plura hic numero distincta haberi peccata (Vid. sup. n. 22. q. 9.).

innocentes obstringat ex *Cap. Si civitas* 17. *De Sent. Excom. in VI.* Neque ideo tamen censuram ferens argui iniustitiae potest: quippe per tale interdictum proprie loquendo non puniuntur innocentes, sed Ecclesia iustas ob causas sua beneficia et officia tam nocentibus quam innocentes subtrahit. *Communis*. — Vide Schmalzgrueber lib. 5. tit. 39. n. 44.-46.

ARTICULUS IV. — DE ABSOLUTIONE A CENSURIS

763. **Principia.** — I. Censurae non solvuntur per *solam* delinquentis poenitentiam vel obedientiam erga Ecclesiae mandata, nec per mortem illius qui censuram tulit; sed necessaria est absolutio a iudice seu Superiore legitimo impertita. Manifestum est ex cap. *Cum de Sent. excomm.*, et *prop. 44. ab Alexandro VII. damnata*.

II. A censura ab homine per sententiam particularem lata absolvere possunt tantum 1° qui censuram tulit; 2° eius superior; 3° eius successor; 4° alius ab horum quopiam delegatus. Ratio est, quia eius est absolvere, cuius est ligare (34). Idem dicendum de censuris a iure reservatis.

III. Quilibet Confessarius absolvere potest a censuris non specialiter reservatis Papae vel Episcopo. Constat ex cap. *Nuper de Sent. excomm.* — S. Lig. n. 70. (35).

(34) Idcirco id valet, etiamsi reus mutet domicilium. Hinc bene S. Alph. (lib. 7. n. 72.) advertit, quod si quis in alieno territorio ita deliquit, ut ab illius loci Episcopo *specialiter* fuerit excommunicatus, non potest absolvi a proprio Episcopo, nisi de Episcopi excommunicantis licentia.

Nota autem, hoc dici de censura ab homine *per sententiam particularem*; nam censurae *ab homine* utique, sed *per generalem sententiam* latae, *iuxta probabiliorum* aequiparantur latis *a iure*, quae non sint reservatae; et idcirco reum potest absolvere quisquis in eum iurisdictionem habeat. Vid. S. Alph. (lib. 7. n. 73.), et Schmalzgr. (lib. 5. tit. 39. n. 94.).

(35) Addit S. Alphonsus, absolutionem hanc valere etiam pro foro externo; quae quidem sententia uti communior et probabilior admittitur. Vid. Suarez (*De Cens.*

disp. 7. sect. 5. n. 15.), qui tamen recte monet (ibid. n. 29.), ubi publica sit censura (licet non iuridice denunciata), ad scandalum praecavendum constare palam debere de absolutione, ut quis publice tamquam absolutum se gerat. Satis tamen praecavetur scandalum, si palam constet, illum fuisse confessum habenti facultatem absolventi, et satisfactio, si qua erat necessaria, fuerit exhibita.

Quoad privilegia tamen Regularibus concessa absolventi a reservatis, Clemens X. statuit (Const. *Superna* §. 6.): *Vigore supradictorum privilegiorum nequaquam licere Regularibus, etiam satisfacta parte, absolvere poenitentes a censuris quoad externum et iudiciale forum; et absolutos ab eis in foro poenitentiali utique non censi absolutos in exteriori iudicio et contentioso. Quinimo censuris ecclesiasticis irretitos et denunciatos ab Epi-*

764. — IV. Episcopi ex privilegio a Synodo Trident. (*Cap. Liceat*) concessio absolvere possunt etiam a Papalibus censuris occultis, iis exceptis, quae speciali modo Pontifici sunt reservatae. Vide dicta v. 1. *de Privil. Episc.* n. 1074. Quo tamen privilegio non gaudent Episcopi illarum regionum, in quibus Concilium adhuc receptum non est. Vid. Fagnanus (*In C. Dilectus de Temp. Ordin.* n. 15.), Suarez (*De fid.* disp. 41. sect. 2. n. 6.), Sanchez (*In Dec.* lib. 2. cap. 11. n. 3.) et Lugo (*De Fid.* disp. 23. n. 54.). — Insuper a censuris Papae reservatis etiam non occultis in favorem eorum, qui Romam pergere impediti sunt vel ad longum tempus, vel etiam in perpetuum, cuiusmodi censentur senes, pueri, mulieres, infirmi, pauperes, etc. Recole dicta *de Privilegiis Episcop.* in *Tract. de Statib.* V. 1. n. 1074. et in *Tract. de Poenitentia* n. 388. — Vide S. Lig. n. 84. et seq. — Hinc a Doctoribus communiter recipitur haec regula: Casus Papalis, superveniente impedimento adeundi Papam, fit Episcopalis. Imo censet Castropalao cum aliis nonnullis, absolutionem censurarum in hoc casu non ad solum Episcopum, sed ad quemlibet Confessarium spectare; et haec sententia non videtur improbabilis. — S. Lig. n. 92., Pichler lib. 5. tit. 39. n. 14. — Sed huiusmodi absolutio dari nequit sive ab Episcopo, sive ab alio quolibet Sacerdote, nisi imposito poenitenti onere se sistendi Superiori, ubi impedimentum cessaverit (36).

V. Omnes Sacerdotes, ex *Conc. Trid.* sess. 14. c. 7., a qualibet censura (atque adeo non solum ab *Excommunicationibus*, sed etiam a *Suspensionibus*, et *Interdictis*), utcumque reservata absolvere possunt eos, qui sunt in articulo mortis positi, sed (inquiunt Auctores) cum onere se praesentandi Superiori vel Delegato, si convaluerint. Sunt tamen qui opinantur, onus sistendi se Superiori dumtaxat habere locum, quando censura est notoria, aut res ad forum contentiosum deducta fuit, aut lex ipsa talem obligationem statuit. — Verum vide dicta ubi *de Poenitentia*, n. 388.

scopis cogi posse, gerere se pro talibus, etiamsi a Regularibus fuerint absoluti. Quod idem cavet Urbanus VIII. (*Const. In specula militantis*) quoad eos, qui ex privilegio *Bullae Cruciatæ* sibi Confessarium eligunt, a quo absolvantur a casibus etiam Papae reservatis. Quae tamen declaratio extendi non debet ad alia indulta, sed singulorum formulae inspiciendae erunt.

An vero et quatenus absolutio a censuris, in foro conscientiae data, pro foro externo prodesse queat, et quomodo ab-

solutus se gerere debeat, tum quando occulta tum quando notoria erat censura, et qua cautela utendum, ubi causa ad forum externum deducta sit, vid. Laymann (lib. 1. Tr. 5. part. 4. cap. 7. n. 7.), et Bonacina (*De Censur.* disp. 1. q. 3. punct. 10. n. 3.).

(36) Hoc onus non imponitur, quando impedimentum censeri queat perpetuum. Vid. dicta sup. n. 387. et ibid. not. (*).

(*) Verum nunc aliam esse praxim diximus in *Tr. de Poenit.* agentes *de Reservatione.*

765. **Resolves.** — 1° Archiepiscopus, vel etiam Patriarcha (imo et Legatus a Latere) licet superior Episcopo, nequit suffraganeorum subditos absolvere, nisi in solo casu iustae appellationis aut visitationis ex officio, quia in aliis casibus non gaudet proprie dicta iurisdictione.

2° Superior ecclesiasticus vel delegatus absolvere potest a censuris, etsi non sit Sacerdos. Ratio est, quia iurisdictione, quae requiritur ad absolvendum a censuris, residere potest in Clerico etiam sola tonsura initiato.

3° Qui habet facultatem generalem absolventi a Papalibus, non ideo potest absolvere a casibus speciali modo reservatis (ut olim in casibus Bullae Coenae), nisi id explicite in concessione exprimat; specialia enim non continentur per se in concessione generali. Pariter qui potest absolvere a specialiter reservatis, non ideo potest absolvere a censura absolventi complicem inflictam. *Declar. S. Offic.* 17. Iun. 1866.

4° Facultas concessa ab Episcopo pro peccatis reservatis non intelligitur pro reservatis cum censura; secus si concessio facta sit a Papa, quia casus papales omnes sunt reservati cum censura, duobus exceptis, scilicet: 1° accusatio falsa de sollicitatione contra Sacerdotem; 2° acceptatio munerum notabilium a Religiosis. Reputantur autem munera notabilia ea, quae decem scutatis aequivalent (37). — Vide S. Lig. n. 5. Adverte tamen hanc reservationem non afficere peccatum accipiendi munera; idcirco si quis cognoscens se accepta munera retinere non posse, ea restituat vel restituere velit, a quolibet Confessario absolvi potest. Reservatio igitur in hoc est, ut ille absolvi nequeat, nisi restituat, vel debiti remissionem a Papa obtineat, cum hanc Pontifex sibimetipsi reservaverit,

(37) Quid sibi illud velit, quod A. dicit de summa decem scutorum, clarius dices ex Innocentio XII. in *Const. Romanus Pont.* 3. Sept. 1692., qua facultates Maiori Poenitentiaro tributae continentur. *Munera* (inquit) *a Regularibus contra R. M. Clementis VIII... Constitutionem ultra valorem decem scutorum moneat recipientes... ante factam restitutionem non absolvat nec mandat absolvi; infra vero praedictum valorem non nisi facta arbitrio ipsius Poenitentiarum seu per eum eligendi Confessarii elemosyna, quae in beneficium Religionis seu Conventus, cui de iure facienda esset restitutio, si caute fieri potest, erogetur, absolvat, seu mandat absolvi.* Et hoc ipsum habes in *Ben. XIV. Const. Pastor bonus* 13. April. 1744.

Igitur non sic intelligenda sunt verba Auctoris, quasi esse non possint munera notabilia, quae valorem decem scutorum non attingant, aut quasi munera intra eum valorem ita retineri a donatario possint, ut non indigeat ea debiti remissione, quam sibi Sedes Apostolica reservavit; sed mere hoc sensu accipienda ea verba sunt, quod recipiens munera illum valorem excedentia absolvi a Maiori Poenitentiaro non possit nisi imposita restituendi obligatione; si vero munera illam mensuram non excedant, absolvi recipiens possit, imposita obligatione alicuius tantummodo elemosynae arbitrio eiusdem Poenitentiarum aut eligendi Confessarii determinandae.

5° Danda est absolutio a censuris non tantum illis, qui certo, vel dubie illas incurrerunt, sed etiam cuilibet poenitenti, antequam absolvatur a peccatis, ut removeatur accipiendi Sacramenti impedimentum, si quod forte existat (38). — (*Ex Rit. Rom.*). Qua vero forma utendum sit, recolè dicta ubi de *Poenitentia*, n. 242.

766. *Quaesita*. — *QUAER.* 1° *An possit absolvi absens?*

Resp. Affirm., saltem *valide*. Ratio est, quia sicut poena potest statui in absentem, ita et tolli potest. Deducitur etiam evidenter ex *Iure can.* (39).

(38) Cum usus sacramentorum excommunicatis interdicitur, absolutio ab excommunicatione semper praemitti absoluteioni a peccatis debet. Ubi autem non constat, poenitentem ea ligari, absolutio mere praemittitur ad cautelam.

(39) Si tamen agatur de facultate concessa Episcopis a Synodo Tridentina in *Cap. Liceat* (Vid. supr. n. 764.), ut possint quoscumque sibi subditos in dioecesi sua absolvere, iuxta verisimiliorem interpretationem, quam post Suarez (*De Cens.* disp. 41. sect. 2. n. 11. seqq.) amplectitur etiam Lugo (*De Fid.* disp. 23. n. 73-76.), dicendum videtur, posse quidem Episcopum absentem e dioecesi absolvere poenitentem in dioecesi existentem, sed non viceversa. Quam interpretationem ipse De Lugo ex quadam S. Congr. Declaratione confirmat.

Neque huic resolutioni obstare debet, quod S. Alphonsus (lib. 6. n. 393. et lib. 7. n. 81.) cum Barbosa (*De Offic. et Potest. Ep.* part. 2. Alleg. 39. n. 8.) et nonnullis aliis censeat, illa eiusdem Capituli verba *Pro foro conscientiae*, idem valere, ac in *sacramentali Confessione*.

Nam, ut bene ait Lugo (l. c. n. 64.), *contraria sententia communis est fere omnium*: idque patet ex prolixo DD. catalogo, quos pro ipsa exhibet etiam Barbosa (l. c.). *Et quidem* (pergit Lugo) *ex verbis Tridentini non potest contrarium sufficienter probari; et ex principis generalibus deduci videtur, cum constet, absolutionem a censuris posse separari ab absolutione a peccatis.*

Nec limitatio illa, Pro foro conscientiae, cogit ad hoc, ut fiat in sacramento: nam verba illa alium habent sensum, nempe ne prosit absolutio haec pro foro externo; in quo quantumvis aliquis absolutus sit ab Episcopo pro foro conscientiae, habebitur tamquam non absolutus, et punietur omnibus iuris poenis. Ipse deinde difficultatem solvit, quae peti ex binis S. Congr. Declarationibus forte posset; quae quidem solutio optime quadrat etiam in illud, quod Fagnanus (*In C. Dilectus De Temp. Ordin.* n. 35. 36.) narrat declaratum fuisse a Gregorio XIII.; neque enim controversia tunc agitabatur, num intra sacramentum Poenitentiae, an extra illud posset Episcopus absolvere, sed utrum vi Capituli *Liceat* absolvere *istas illasve personas* posset.

Caeterum quod quisquis potestatem habet absolvendi a censura in foro conscientiae, possit id praestare etiam extra confessionem, communis est sententia, de qua et S. Alphonsus generatim convenit (lib. 7. n. 126.): nec nisi memoriae lapsui tribui debet, quod Busembaum (apud S. Alph. l. c.) ceu contrarios exhibeat Suarezium et Navarrum, qui plane eum reliquis consentiunt (Vid. Suarez *De Voto* lib. 6. cap. 16. n. 4., et Navarr. *Consil.* lib. 5. *De Privilegiis* Cons. XI. n. 2.).

Quod vero summopere advertendum est, id ipsum valet, etiamsi 4° data sit facultas absolvendi in foro poenitentiae. Vid. Bonacina (*De Cens.* disp. 1. q. 3.

QUAER. 2° *An Episcopus absens absolvere possit existentem in dioecesi?*

Resp. Affirm. iuxta omnes. Ratio est, quia ad absolutionem non requiritur cognitio causae, nec strepitus iudicialis; et proinde nihil obstat, quominus Episcopus talem actum iurisdictionis in alieno territorio exerceat. Secus tamen, si iudicialis strepitus quandoque requiratur. S. Liguorius n. 21.

767. — *QUAER.* 3° *An possit absolvi invitus?*

Resp. Affirm. Ratio eadem est, ac mox allata: etenim sicut poena in absentem et invitum ferri potest, sic etiam ab eo auferri; attamen id fieri non expedit sine ratione valde gravi, et cavendo ne dum ille a contumacia non cessat, censura contemptui habeatur. — S. Lig. n. 117.

QUAER. 4° *An ille, qui est obstrictus pluribus censuris, possit absolvi ab una, remanentibus aliis?*

Resp. Affirm. Ratio est, quia inter eas non est necessaria connexio. Et peccata quidem mortalia absolvi alia sine aliis nequaquam possunt; secus autem est de censuris, quarum absolutio non confert gratiam sanctificantem censurato. Habentur ergo instar catenarum, quarum aliae sine aliis solvi possunt.

QUAER. 5° *Utrum absolvi possit a censuris ille, qui nondum publice reparavit scandalum, propter quod censurae subiacebat?*

Resp. Neg., saltem *per se* et generatim loquendo. Constat ex Declaratione. S. *Poenit.* die 5. Iulii 1857. (40).

punct. 6. n. 8.), et Suarez (*De Leg.* lib. 8. cap. 6. n. 16.); vel 2° facultas committatur sacerdoti aut sacerdoti confessori, aut etiam sacerdoti audienti confessiones. Vid. Suarez (*De Leg.* lib. 8. cap. 6. n. 16.); imo 3° etiamsi detur facultas absolvendi, audita confessione. Vid. Sanchez (*De Matrim.* lib. 8. disp. 16. n. 11.), Emman. Rodriguez (*Quaest. Regul.* t. 1. q. 61. art. 7.), Gaspar Hurtado (*De Excom.* disp. 15. diffic. 5. n. 17. 18.), Avila (p. 2. cap. 7. disp. 3. dub. 13.), Aegidius Coninck (disp. 14. *De Excom.* dub. 16. n. 252.), et, aliis omissis, Felix Potestas (*Exam. Confess.* n. 3460.).

Quisnam autem usus huius doctrinae esse queat, sic indicat Coninck (l. c. n. 251.), nempe *ut si reus non sit paratus, ut statim consteatur, et adsint causae, ob quas expedit eum statim*

(ab excommunicatione, aut suspensione, aut interdicto) *absolvi; idemque dici posset, quando ei, qui habet potestatem absolvendi a censuris reservatis, non vacaret audire integram confessionem; tunc enim posset audire solos casus, qui habent adnexam excommunicationem, et tunc ab hac absolvere, et poenitentem mittere ad alium, qui audita confessione absolveret a peccatis. Ita cum aliis* Avila p. 2. cap. 7. disp. 3. dub. 13.

(40) Huc quaestio pertinet de absolutione, quae, *parte non satisfacta*, conferatur. De qua illud certum est, illicitam eam esse, sive ab Ordinario, sive a Delegato ipsa sic detur, *tum ob iniuriam parti factam, tum quia* (sic absolvens) *violat iuris ordinem, praescribentis realem satisfactionem praemitti, si*